

Tarihi Sevdiren Kitaplar...

Testgâh

Yedikita Kitaplığı - 10

Hazırlayan Ahmet Sarbay
Yayın Yönetmeni Kemal Erkan
Editör R. Kemal Subaşı
Tasarım Süleyman Köklü
1. Baskı İstanbul 2021
ISBN 978-605-74878-1-0

Yedikita Kitaplığı
Bağlar Mah. Mimar Sinan Cad.
No: 54 Güneşli - Bağcılar / İstanbul
(0212) 657 88 00 - 7103
yedikita.com.tr
editor@yedikita.com.tr

Baskı
Çamlıca Basım Yayın ve Tic. A.Ş.

Sertifika No: 46592

©Bu eserin bütün yayın hakları
Çamlıca Basım Yayın ve Ticaret Anonim Şirketi'ne aittir.
İzinsiz yayınlanamaz.
Kaynak gösterilerek iktibas edilebilir.

testgâh

gâh tarih, gâhi tebessüm

تستگاه

Hazırlayan
Ahmet SARBAY

YEDİKITA
kitaplığı

içindekiler

7
Belgeselcilerin Piri
Evliya Çelebi

13
Kuşatmalar

19
Deliler ve Dâhiler

49
İpek Yolu

55
İstanbul not Constantinople
(İstanbul Kostantinopolis değil!)

61
Ne Söylersen
Bir Fazlası...

93
Tarih Düşürmece

99
Tesadüfün Böylesi...

105
Yalancının Mumu...

129
Bilim Başka
İlim Başka

135
Az Yaşa Çok Yaşa,
Akıbet Gelecek Başa!

141
Hayvan Deyip
Geçmeyin!

25
Ölüm Geldi
Cihana...

31
Doktor Civanım

37
Gök Sultan
Abdülhamid Han

43
ABD'nin
Marshall Yardımı

67
Ne Demiş Şair?..

75
Olur Böyle
Vakalar

81
Yıkanmanın
Tarihi

87
Savaş Meydanlarının
Üşütükleri

111
Kadın Analarımız

117
İster İnan İster
İnanma...

123
İstanbul
Güzellemesi

147
Kimi, Kitap Yakarak
Aydınlanır; Kimi de
Okuyarak...

153
Herkesin Bir Adalet
Anlayışı Vardır...

157
Cevaplar

گاہ تاریخ، گاہی تبسّم

1-Belgeselcilerin Piri Evliya Çelebi

Evliya Çelebi, tarihin kaydettiği en büyük gezgindir. Kırım'dan Somali'ye, Adriyatik'ten Tebriz'e kadar bütün beldeleri dolaşır; gördüklerini, yaşadıklarını, duyduklarını, öğrendiklerini yazıya döker.

Evliya Çelebi, cana yakındır, can dostudur, sadece halk değil, devrin padişahı bile bunu itiraf etmiştir. Hattatdır, fıkıh ve akaid bilir, şairdir. Her isten anlar. Askerle birlikte, düşmanla hatta eşkıya ile çatışır. Bunlardan birinde Büyükçekmece'de yarılanınca seyahatlerine ara vermek zorunda kalır. Bunun yanı sıra günümüz tabiriyle çok iyi bir belgeselcidir. Gittiği yerin panoramik anlatımını farklı açılardan yapar. Binalarını, ünlülerini, yemeklerini, meshurlarını, âdetlerini, özetle şahit olduğu her şeyi kaydeder.

Hatta ahalisinin kullandığı dillerden örnekler verir. Bu hâliyle günümüz belgeselcilerinin piri dersek yerinde olur.

Testgâhımıza Seyahatname'yi misafir ettik. Görelim Evliya nelerden bahseder...

1-Evliya Çelebi, İstanbul'da dolaşırken dönemin en ünlü simalarından biriyle karşılaşır. Âdeta tüyleri diken diken olur. Onu, “Neuzübillah yüzünde nurdan eser yoktu!” diye tarif eder. Evliya'yı bu kadar ürperten kişi kimdir?..

- a-Çelebi'nin ev sahibi Emlakcızade Ramiz Efendi
- b-Cellat Kara Ali
- c-Yeniçeri Ağası Vurdu mu Oturtan Vehbi Paşa
- d-Mafya tetikçisi Feriköylü Macar Tevfik

2-Evliya Çelebi'nin hatıralarını neşeli bir şekilde, şakayla anlattığına bakmayın. Seyahati sırasında pek çok felaket yaşamış. En büyüğü hangisiydi?..

- a-Kırım Bahçesaray'dan dönerken bindiği gemi Karadeniz'de kaza geçirdi. Silivri'de Keligra Tekkesi'nde sekiz ay hasta yattı.
- b-Acem diyarında haydutlar tarafından soyulup beş parasız ortada bırakıldı.
- c-Yamyamlar tarafından kaynayan kazana atılmak istendi.
- d-İran'a giderken Van Gölü Canavarı'nın saldırısına uğradı.

3-Seyahatname'de anlattığına göre Şah İsmail, Anadolu içlerine el attığında İzmit'le Tebriz arası karışır. Kemâh, Niksâr, Sivas ve Tokat kontrolden çıkar. Sultan İkinci Bayezid Han kibarca uyarmak için Şah'a “at culu” göndererek haddini bilmesini ister. Şah, işi edepsizliğe vurup Osmanlı Sultanı ile “Çulcu Baba” diye dalga geçer. Yavuz Sultan Selim Han tahta geçip Şah İsmail'e mektup yazdığında ne der?..

- a-Üç hilalli dokuz tuğ taşırım, itinayla Acem Şahı kaşırım.
- b-Çulcu Baba gitti, Topuzcu Baba geldi.
- c-Meselâ saat onda, buluşalım Çaldıran'da...
- d-Etmem çoluk çocukla muhabbet, ya fesini alır kaçar ya da tepene çıkar.